

Outline - onderzoek naar aanwezigheid studenten Zuyd

Context & aanleiding

Zuyd hogeschool is, net als andere hogescholen en universiteiten in Nederland, als gevolg van Corona overgegaan tot het verzorgen online afstandsonderwijs. In delen van 2020, 2021 en (het begin van) 2022 konden studenten in fases enkele maanden geen fysiek onderwijs volgen.¹ Er werd en wordt in Nederland breed onderzoek gedaan naar de gevolgen van deze perioden voor o.a. studievoortgang, studenttevredenheid, studentenwelzijn en de ontwikkeling van vormen van blended onderwijs.²

Daarnaast zijn er tussen opleidingen en instellingen onderling, - maar ook in de media – breed observaties gedeeld dat studenten na afloop van de laatste coronamaatregelen minder vaak fysiek onderwijs op locatie volgen. Zie o.a. [NOS](#), [RTL](#), [het Parool](#) en het [Trimbos instituut](#). Zelfs Arjen Lubach besteedde aandacht aan het fenomeen, met een geparodieerde “back to school” video (zie beneden).

In samenspraak met de dienst Onderwijs & Onderwijs (O&O) start het lectoraat Professionalisering van het Onderwijs (PvhO) een onderzoek naar wat maakt dat studenten bij Zuyd wél, of juist niet deelnemen aan fysiek onderwijs. Het gaat dan zowel om kenmerken- en motivatie van (groepen) studenten, als om kenmerken van soorten en vormen onderwijs. Doel is om opleidingen en docenten handvaten te geven om met hun onderwijsontwerp actieve deelname van studenten te bevorderen.

¹ <https://www.rivm.nl/gedragsonderzoek/tijdlijn-van-coronamaatregelen-2020>

² <https://www.trimbos.nl/actueel/blogs/verbinding-verbroken-hoe-krijg-je-studenten-weer-gemotiveerd-naar-de-campus-school/>

Analyse survey

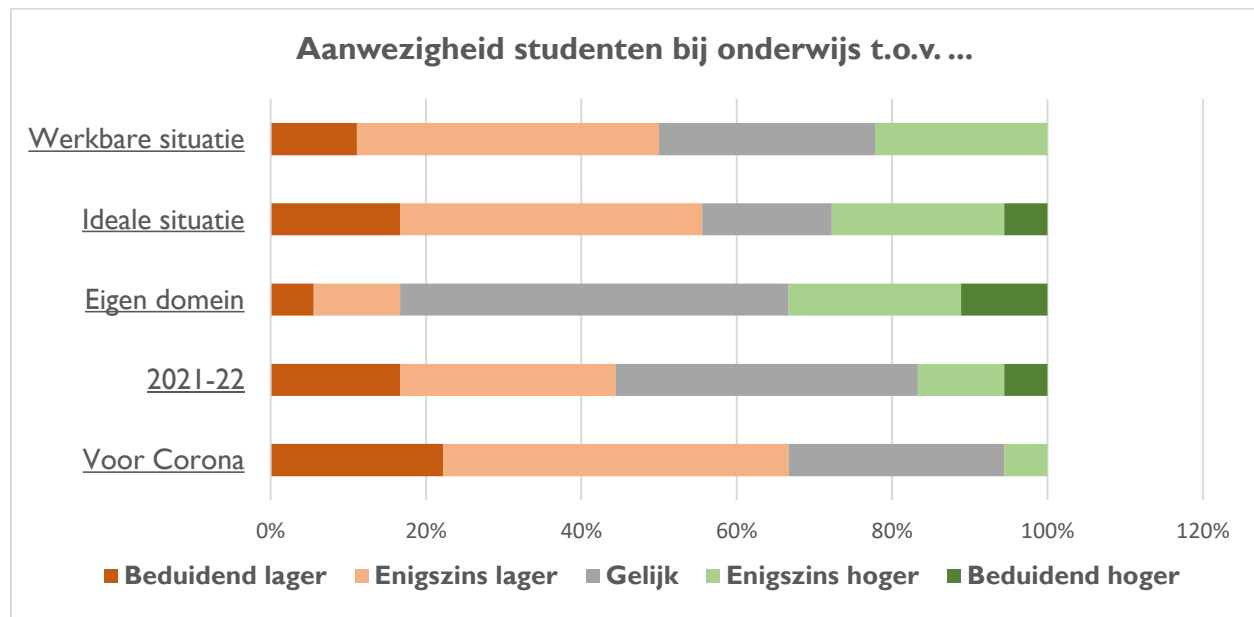
In de periode mei – juni 2023 is vanuit het Lectoraat PvhO een survey verstuurd naar alle opleidingsmanagers bij Zuyd, om te inventariseren in welke mate opleidingen een daling in de aanwezigheid van studenten bij onderwijs op locatie percipiëren, en hoe zij dat waarderen. Er is daarbij expliciet gevraagd naar de ervaringen met studenten in voltijds bachelor programma's. Van de ruim 40 opleidingsmanagers hebben er in eerste instantie 14, en na reminder in totaal 18 het survey ingevuld.

Soms hebben opleidingsmanagers aangegeven dat ze verantwoordelijk zijn voor een deel van een opleiding, en het invullen aan hun directe collega hebben gelaten. Bij het interpreteren van de resultaten moeten we er rekening mee houden dat opleidingen waar het vraagstuk van aanwezigheid minder speelt dan bij andere, mogelijk minder snel genegen zullen zijn om de survey volledig in te vullen. De non-respons zou daarmee samen kunnen hangen met het al dan niet voorkomen van dalende aanwezigheid.

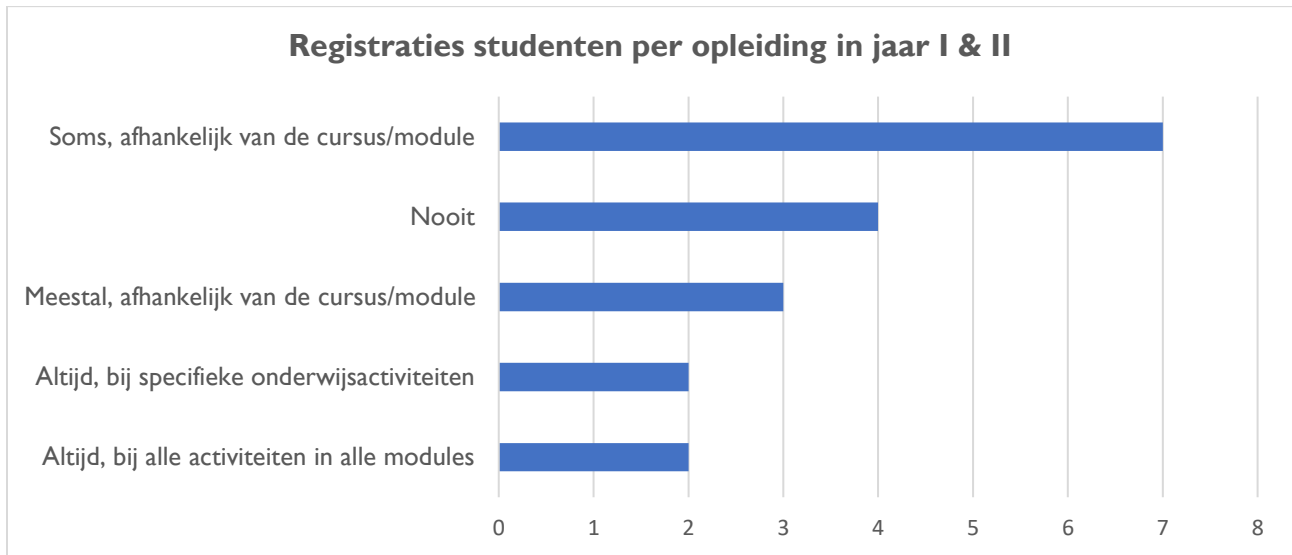
Als eerste is per opleiding aangegeven hoe men de aanwezigheid van studenten waarneemt. Twee derde (12 van de 18) managers gaf aan dat t.o.v. vóór Corona de aanwezigheid van studenten enigszins (8) of beduidend (4) is gedaald. De anderen gaven aan dat het beeld gelijk is, of zelfs iets hoger (1 respondent).

Voor de andere vergelijkingen is het beeld van dezelfde aard, maar wat minder geprononceerd. Ten opzichte van afgelopen schooljaar geven iets meer dan de helft (10) van de managers aan geen daling *in dit jaar 2022-23* meer waar te nemen, terwijl een grote minderheid van 8 respondenten dit voor hun opleiding wel nog zo ziet. Ten opzichte van de voor een opleiding *werkbare* en *ideale* situatie zit het beeld hier tussenin. Als men de eigen opleiding vergelijkt met *andere opleidingen in het domein* ziet men vergelijkbare patronen – en geven de meeste managers daarmee aan dat de aanwezigheid van studenten bij hun opleiding dus niet uniek lijkt te zijn voor hun specifieke studieprogramma.

De conclusie hier zou kunnen zijn dat twee derde van de achttien respondenten aangeeft dat de aanwezigheid van studenten in voltijds bachelor programma's lager is dan voor Corona, en dat een kleine meerderheid dit ook als probleem of uitdaging ervaart. Dit blijkt ook uit de open antwoorden.

Vervolgens gaven opleidingsmanagers aan of bij hun opleiding aanwezigheid van studenten in jaar I & II registreren. Het beeld hier is sterk gemengd. Van geen enkele registratie (4) tot altijd, al dan niet bij specifieke onderwijsactiviteiten (ook 4). Bij de meeste opleidingen hangt dit af van de module (10).

Uit de open antwoorden vallen een paar zaken op:

1. Enkele managers geven aan dat ze de “Corona-dip” in aanwezigheid zeker hebben gemerkt, maar dat het in dit studiejaar duidelijk weer de goede kant op gaat. In twee gevallen wordt dit expliciet toegeschreven aan betere sociale en academische integratie van de nieuwe cohorten.

→ *“Voor Corona waren er veel studenten aanwezig. In Corona tijd en wat later merkten we een afname en nu is het weer genormaliseerd.” ...*

2. Twee managers geven expliciet aan dat bij hun opleiding de aanwezigheid hoog is omdat het voor een groot deel gaat om ervaringsgericht / praktijkonderwijs. Juist omdat in dit type onderwijs fysieke aanwezigheid voorwaardelijk is voor leren, wordt aanwezigheid de norm.

→ *“Ons onderwijs (want ervaringsgericht) leent zich moeilijk voor digitaal onderwijs. Aanwezigheid wordt als groot belang gezien door docenten en studenten. De aanwezigheid van onze studenten op locatie is (en was) goed.”*

3. Een grote meerderheid van de respondenten geeft aan op een- of andere manier meer te willen weten over de redenen of achtergrond van aan/afwezigheid van studenten. De aangedragen / vermoedde redenen lopen uiteen van sociale en academische integratie, vormgeving van het onderwijs, het hebben van een bijbaan / financiële situatie, tot de reistijd en mentaal welzijn.

→ *“Redenen van niet aanwezig zijn. Hier zijn verschillende signalen over. Deze variëren van ongunstig rooster, andere prioriteiten (bijv. werk) tot financiële motieven”.*

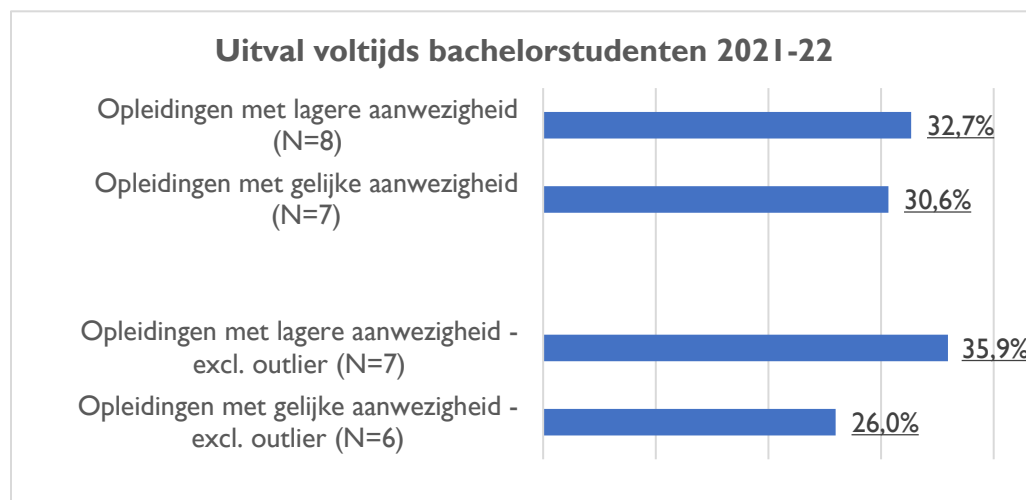
Koppeling MIS

Tot slot is in het Management Informatie Systeem (MIS) gekeken naar cijfers over uitval en diplomarendement, om deze te koppelen aan de gegevens per opleiding over aanwezigheid van studenten. Hiermee kan d.m.v. een lichte toets worden nagegaan of er op opleidingsniveau een verband lijkt te zijn tussen enerzijds aan/afwezigheid, en anderzijds uitval en diplomarendement. Op het niveau van individuele studenten en groepen studenten was dit verband natuurlijk al voor de hand liggend.

Voor uitval is specifiek gekeken naar de cijfers per voltijds bacheloropleiding, berekend over het instroomcohort van september 2021-22. Als criterium is uitval uit de instelling genomen, omwille van de vergelijkbaarheid. Dit omdat de cijfers over het lopende jaar 2022-23 nog sterk aan verandering onderhevig zijn (dd. Juni 2023). Van de 18 respondenten waren er twee maal twee die bij dezelfde opleiding werkzaam zijn. Ook is één opleiding uitgesloten i.v.m. ontbrekende MIS cijfers.

Van de 15 overgebleven opleidingen gaven er 8 aan dat de opkomst in 2022-23 lager is dan gewenst (*de werkbare situatie*), terwijl deze voor 7 opleidingen gelijk of zelf enigszins hoger ligt. Als men het uitvalpercentage als ongewogen gemiddelde (los van de omvang van de opleiding) vergelijkt, dan gaat het bij de 8 opleidingen met lagere aanwezigheid om 32,7% uitval, tegenover 30,6% bij de andere 7. Dit verschil van ruim 2 procentpunt is relatief klein, en kan gezien de steekproefomvang op toeval berusten.

Echter: zowel bij de 8 opleidingen met lagere aanwezigheid als bij de 7 opleidingen met hogere aanwezigheid is er een duidelijke outlier, die het gemiddelde omhoog resp. omlaag trekt.³ Als deze outliers worden uitgesloten komt het verschil op 35,9% vs. 26,0%. Dit zou mogelijk wel significant zijn. Het Zuyd-gemiddelde voor voltijds bachelor studenten van instroomcohort 2021-22 lag op 33,3%.

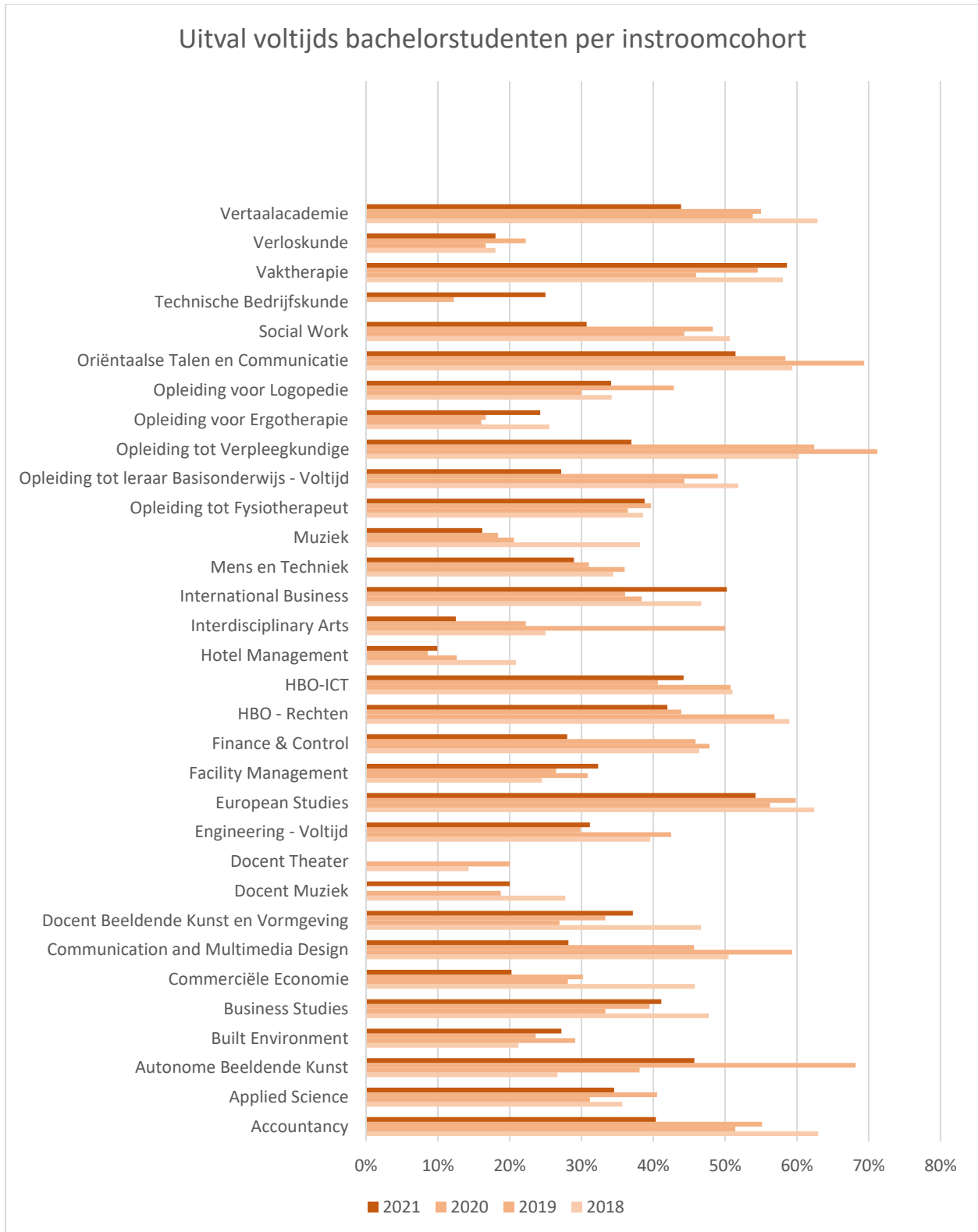

Voor het meten van de studievoortgang (doorstroom) aan de hand van studieloopbaan gegevens is het nog wat vroeg, omdat de eerste instroomcohorten die met Corona te maken hebben gehad nog midden in hun opleidingstraject zitten. Voor een verdere analyse hiervan is een nadere opzet nodig.

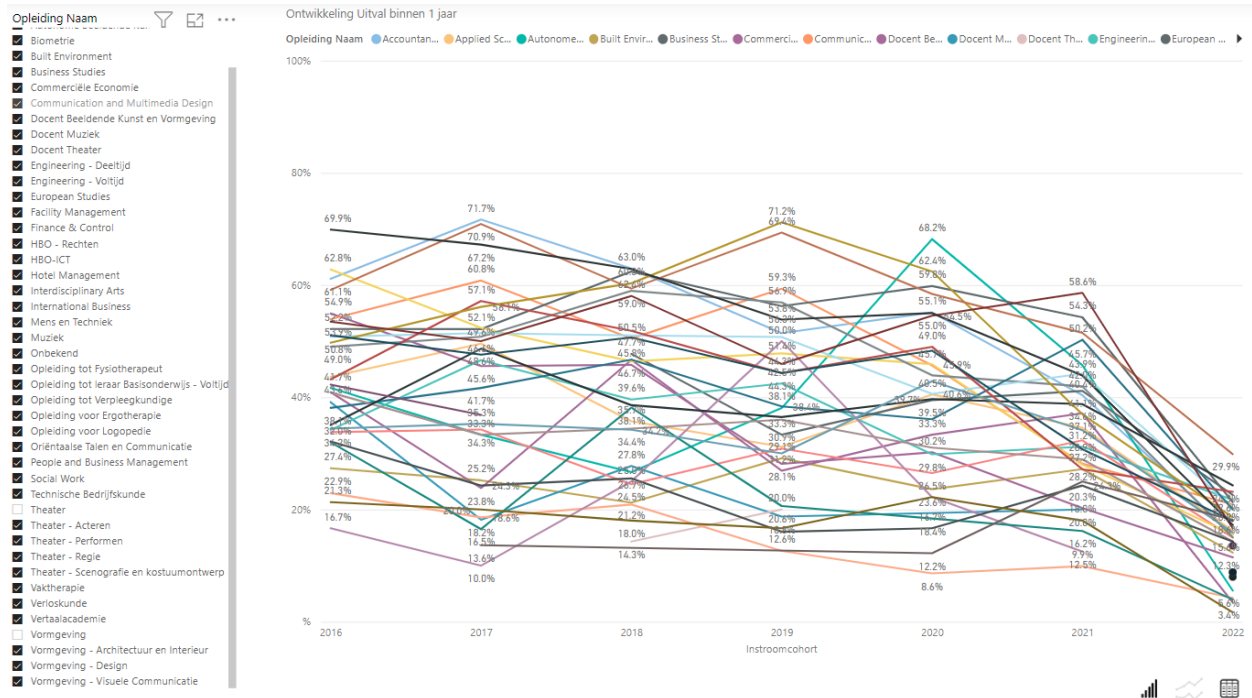
³ Het gaat enerzijds om de HMSM, welke met 9,9% structureel de laagste uitval van Zuyd heeft, en anderzijds om Vaktherapie, welke met 58,9% voor instroomcohort 2021-22 juist een bijzonder hoge uitval heeft.

Appendix

I – grote verschillen tussen opleidingen

II – Combinatie van effecten

Bij het interpreteren van de cijfers over uitval moet in acht worden genomen dat de impact van Corona zelf parallel loopt met de afschaffing van het Bindend Studie Advies (BSA) door Zuyd. Ook verschilt het per opleiding op welk moment in de opleiding studenten het vaakst uitvallen, waardoor de meest recente instroomcohorten nog niet vergelijkbaar zijn met de oudere cohorten.